

Herziening der tabel, bedoeld in art. 1 der wet van den 4den Junij 1850. (Kieswet.)

Hoofdkiesdistricten en hoofdplaatsen.	Som door de kiezers van het hoofdkiesdistrict te betalen.		
Gorinchem, (vervolg)	f 24	Uitgezonderd in	
		Lopik	f 20
		Benschop	20
		Haaften	20
		Herwijnen.	20
		Vuren	20
		Beest	20
		Dussen, Munster en Muilkerk	20
		Meeuwen, Hill en Babilonienbroek.	20
		Drongelen, Haagoort, Gansoijen en Doeveren	20
		Capelle.	20
		Besoijen	20
		Heesbeen, Eethen en Genderen	20
		Almkerk en Uitwijk	20
		Emmikhoven en Waardhuizen.	20
		Werkendam	20
		Woudrichem	20
		de Werken en Sleeuwijk	20
		Giessen	20
		Rijswijk	20
		Op- en Neer-Andel	20
		Veen.	20
		Wijk en Aalburg	20
		Heusden	20
		Herpt	20
		Hedikhuizen	20
		Oudheusden	20
Middelburg,	24	" " Middelburg	30
Goes,	24		
Zierikzee,	24		
Breda,	20	" " Breda.	24
Tilburg,	20		
Eindhoven,	20		
Maastricht,	20		
Roermond,	20		
Boxmeer,	20		
's Bosch,	20	" " 's Bosch	30

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[171. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Naar aanleiding van hetgeen in de Troonrede omtrent dit onderwerp is medegedeeld, wenscht de Regering over te gaan tot herziening van den census ter verkiezing van leden der Tweede Kamer en van den gemeenteraad, zoo als die geregeld is bij de tabel, bedoeld in art. 1 der wet van 4 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 37), in verband met art. 5 der gemeentewet.

De plaatselijke gesteldheid, waarnaar art. 76 der Grondwet den census geregeld wil hebben, is ontegenzeggelijk in de twintig jaren, die sedert de uitvaardiging dier wet zijn verstreken, veel veranderd, en voldoet derhalve de regeling van 1850 niet meer aan den tegenwoordigen toestand.

In de tabel van 1850 heerscht onevenredigheid, welke opheffing wenschelijk is.

De census toch in de gemeenten, die vroeger tot de steden behoorden, is vrij hoog, in vergelijking met dien, welke voor de landelijke gemeenten is vastgesteld. Ook ten aanzien der voormalige steden in de verschillende provincien bestaat niet die overeenstemming welke, met het oog op de tegenwoordige plaatselijke gesteldheid, te wenschen is.

Bij de vraag, wie tot de verkiezingen voor de algemeene, provinciale en plaatselijke vertegenwoordiging zullen worden toegelaten, is het van belang, dat, met inachtneming der bepalingen van de Grondwet, die de kiesbevoegdheid aan den census vastknoopt, zoo min mogelijk van het kiesregt worden uitgesloten zij aan wie met vertrouwen de bekwaamheid tot het uitoefenen van dat regt kan worden toegekend.

Uitbreiding van het kiesregt en verlaging van den census binnen de bij de Grondwet gestelde perken is daarom noodig.

Om deze gewigtige aangelegenheid behoorlijk te kunnen regelen, heeft de ondergeteekende, bij de circulaire, die hiernevens in afschrift wordt overgelegd (*), de voorlichting der Gedeputeerde Staten verzocht.

Naar aanleiding der daarop uitgebragte adviezen, welke

(*) Deze stukken zijn, ter inzage voor de leden der Kamer, op de griffie nedergelegd.

Herziening der tabel, bedoeld in art. 1 der wet van den 4den Julij 1850. (Kieswet.)

mede hiernevens gaan (*), is de voordragt opgemaakt, die hierbij aan de Vertegenwoordiging wordt aangeboden.

Tot nadere toelichting moge het volgende dienen:

In de tegenwoordige tabel, bedoeld bij art. 1 der kieswet, werd voor elk district eene normale som voor het geheele district, behoudens uitzonderingen in meer of minder voor enkele gemeenten, aangenomen.

Die som bedroeg voor de Groningsche, Noordhollandsche, Zeeuwsche en Zuidhollandsche (met uitzondering alleen van het district Gouda) f 32, voor de Friesche f 30, voor de Utrechtsche f 24, voor het district Gouda f 28 en voor de overige f 20.

Met het oog op de sedert 1850 toegenomen ontwikkeling kan, naar het oordeel der Regering, de census voor de districten waar thans eene som van f 32 en f 30 gevorderd wordt, op f 24, en voor de overige op f 20 gesteld worden. In verband hiermede zijn de sommen, bij de kieswet voor de uitgezonderde gemeenten vastgesteld, tot zoodanig cijfer verminderd als door de plaatselijke gesteldheid schijnt gevorderd te worden.

De staat bij deze voordragt gevoegd wijst, behalve de bevolking en het tegenwoordig aantal kiezers naar den bestaanden census, tevens het getal kiezers zoowel voor de

leden der Tweede Kamer als van den gemeenteraad aan, dat elke gemeente naar den voorgestelden census zal tellen.

Hoewel deze voordragt kan behandeld worden geheel afgescheiden van de door de Regering voorgestelde wijziging van 's Rijks belastingen, zoo zal iedere wijziging, die daarin later mogt gebragt worden, noodzakelijk wijziging vorderen van dit onderwerp van wetgeving.

De bovenbedoelde staat geeft den invloed aan, dien eene eventuele afschaffing der patentbelasting naar den voorgestelden census op het getal kiezers hebben zal. Hierbij is echter, gelijk van zelf spreekt, het bedrag niet in aanmerking kunnen genomen worden, dat men in de belasting, die ter vervanging van het patent zal worden ingevoerd, zal betalen.

Deze opgave, ontvangen naar aanleiding van de hierbij overgelegde circulaire aan Gedeputeerde Staten dd. 18 September 1869, heeft de Regering gemeend aan de kennisgeving van de Vertegenwoordiging niet te moeten onthouden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken

FOCK.

[171. 4.]

STAAT.

DISTRICT.